

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.95

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

TOPICAL ISSUES OF ACTIVITY OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Бондаренко О.С.,
к.ю.н., викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін і судочинства
*Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету*

Глазунова О.А.,
студент магістратури
*Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету*

Голишевська А.Р.,
студент магістратури
*Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету*

У статті досліджуються актуальні питання діяльності Національної поліції України, зокрема її правовий статус, роль і призначення. Автори приділяють особливу увагу проблемам сучасного реформування поліції. Крім того, аналізується новостворений підрозділ Національної поліції України, який має особливе призначення (КОРД).

Ключові слова: національна поліція, реформа, правоохоронні органи, МВС, ОВС, правопорядок, національна безпека.

В статье исследуются актуальные вопросы деятельности Национальной полиции Украины, в частности, ее правовой статус, роль и назначение. Авторы уделяют особое внимание проблемам современного реформирования полиции. Кроме того, анализируется новообразованное подразделение Национальной полиции Украины, которое имеет особое назначение (КОРД).

Ключевые слова: национальная полиция, реформа, правоохранительные органы, МВД, ОВД, правопорядок, национальная безопасность.

The article deals with analyze of actual issues of the activities of the National Police of Ukraine, in particular, its legal status, role and purpose. In this article author's pays special attention to the problems, which accompany process of reforms in the structure of National Police of Ukraine. Also, the newly created department in the structure of National Police of Ukraine, the COS is analyzed. This department was created for counteraction and struggle with emergencies, the level of which is so high that it can exceed the forces of rapid response or operational search units. The system of the police, the units functioning in its structure, the changes that took place in them after the reform, are considered, and the newly created units are considered in detail. Also, attention is paid to the legislative aspects of consolidation of the main tasks of the National Police of Ukraine. The history of the emergence of the police in Ukraine, its tasks and directions of activity are considered. The article talks about the peculiarities of reforming the police in Ukraine and the necessary of development of the relationship between the police and the population of the state. Also attention also paid to international and domestic experience in this field, an analysis of the examples of the activity of law enforcement agencies of other countries is conducted. It is concluded that the stable and effective functioning of the National Police of Ukraine is a necessary condition for the protection of the constitutional system, the maintenance of law and order, and the observance of human and civil rights and freedoms.

Key words: National Police, reform, law enforcement agencies, Ministry of Internal Affairs, OVD, rule of law, National security.

Постановка завдання. На сучасному етапі розбудови України як демократичної, соціальної, правової держави головним завданням є дотримання та захист прав і свобод людини та громадянина, адже Основний Закон України (ст. 3) чітко вказує, що людина, її життя й здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а головним обов'язком держави є свобода людини [1]. Охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства й держави передбачені п. 2 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію». У ст. 7 цього Закону закріплено, що під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

Стан дослідження проблеми. Науковим опрацюванням питань діяльності та реформування Національної

поліції України займалися В. Селюков, П. Астапенко, П. Біленчук, А. Ярмолюк та інші. Водночас комплексного дослідження, присвяченого виключно актуальним питанням діяльності Національної поліції України, яке б урахувало всі структурні зміни цього правоохоронного органу, здійснено не було. Саме тому дослідження цієї теми є важливим і актуальним.

Мета дослідження. Метою цієї статті є аналіз актуальних питань діяльності поліції.

Виклад основного матеріалу. Роль Національної поліції України в суспільному житті держави реалізується насамперед через адміністративну діяльність. Від її ефективності залежить стан правопорядку в цілому, охорона громадського порядку, боротьба зі злочинністю, захист прав і законних інтересів громадян.

Узагалі спроби переходу від міліції до поліції були також у 2012 р., але вони виявилися невдалими. У липні 2012 р. у Верховній Раді України був зареєстрований

законопроект № 10688 «Про поліцію». Авторами цього законопроекту були представники фракції Партії регіонів – Василь Грицак і Валерій Коновалюк. Утім, незважаючи на те, що законопроект був розроблений і представлений тодішньою правлячою більшістю, він опинився в невизначеному становищі, зупинився на стадії розгляду й так і не був прийнятий. Наступна спроба була більш вдалою. 2.09.2015 р. Кабінет Міністрів України відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580–VII прийняв рішення щодо створення центрального органу виконавчої влади – Національної поліції, яка підпорядковується Міністерству внутрішніх справ України.

Навколо реформування поліції в Україні не один рік тривала як фахова дискусія, так і політичні дебати. Але, що важливо, громадськість також не залишалася осторонь процесу змін щодо методів діяльності поліції, використовуючи для обговорення різноманітні майданчики. Очевидно, що реформування міліції та перетворення її в Національну поліцію вимагає створення демократичного громадянського контролю за нею та підвищення рівня довіри суспільства як результату формування сучасного позитивного іміджу поліцейського службовця в Україні [7].

Процес реформування правоохоронних органів розпочався зі створення нового органу – Національної поліції, зокрема, формування його структурного підрозділу – патрульної поліції. При цьому для законодавчого забезпечення діяльності Національної поліції було прийнято низку нормативно-правових актів: Закон України «Про Національну поліцію» [3], Положення про Національну поліцію [4], Положення про патрульну службу МВС [5] та інші, зокрема ті, що визначають провадження в справах про адміністративні правопорушення [6; 7]. Тепер треба звернути увагу, що чинне законодавство є недосконалим. Насамперед це стосується часу адміністративного затримання, якого недостатньо для того, щоб установити особу та скласти всі необхідні процесуальні документи; проблеми ідентифікації особи правопорушника, коли він відмовляється назвати себе та пред'явити відповідні документи, що встановлюють його особу; підстав для зупинки транспортного засобу та перевірки відповідних документів у водія транспортного засобу. І це стосується не тільки адміністративного законодавства. Також великі проблеми є й у кримінально-процесуальному законодавстві. Норми законодавства, що визначають порядок реєстрації та розслідування кримінальних проваджень, є недосконалими. Така система призвела до переважання слідчого кількості кримінальних проваджень та є малоефективною через інститут процесуального керівництва прокуратури.

Після реформування міліції кредит довіри населення до працівників поліції збільшився, але лишаються ті, хто взагалі вважає, що перетворення міліції в поліцію проходило формально. Та ж переадресація була дуже неоднозначною. Переадресація тривала з листопада 2015 р. до вересня 2016 р., її проходило понад 68 тисяч правоохоронців, і близько 90% її успішно склали. Але навіть ті, хто зазнав невдачі, згодом нерідко поновлювалися на робочих місцях через суд.

Для ефективного реформування міліції та перетворення її в Національну поліцію необхідно здійснити конкретний системний аналіз вітчизняного і міжнародного досвіду у цій сфері [9, с. 45]. Наприклад, якщо розглядати функціонування діяльності поліції Польщі, то потрібно вказати, що, як підтверджують Е. Плюмашевський і П. Воланчик, вона структурно складається з таких основних служб: кримінальної, профілактичної, організаційної та служби матеріально-технічного постачання. До складу поліції також входить судова поліція, поліцейські школи, вища поліцейська школа, підрозділи щодо профілактики злочинності, антитерористичні підрозділи, науково-дослідні установи [10, с. 81].

Також можна навести як приклад поліцію Великої Британії. Її поліцейські формування поділяються на дві категорії: загальні та спеціалізовані поліцейські сили. Хоча загальні поліцейські сили цієї країни є органами місцевої влади, до них належать такі: поліцейські формування графств, міських поселень, столична лондонська поліція, об'єднані поліцейські формування. На регіональному рівні (графства) поліцейські сили підрозділяються на низку територіальних операційних одиниць. Залежно від кількості персоналу та характеристик району обслуговування їх очолює головний інспектор або суперінтендант. Зона обслуговування такої поліцейської одиниці Великої Британії складається з кількох районів обходу чи декількох селищ у сільській місцевості. На відміну від загальних, спеціалізованими поліцейськими формуваннями країни є поліція національного управління атомної енергетики, Міністерства оборони, транспортна поліція, паркова поліція, поліція цивільної авіації, лондонського і інших портів. Ці поліцейські формування обслуговують окремі державні органи, відомства й установи та знаходяться в їх безпосередньому підпорядкуванні [11, с. 45]. Таким чином, ми переконані, що під час формування структури поліції слід ураховувати як національні традиції, так і міжнародний досвід.

Щодо системи поліції та її складу, то до неї належать центральні органи управління поліцією та територіальні органи поліції. У її складі функціонує кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, поліція охорони, спеціальна поліція, поліція особливого призначення [2].

Якщо говорити про завдання Національної поліції України, то вони закріплені у ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію». Згідно з цією статтею завданнями поліції є надання поліцейських послуг у таких сферах: 1) забезпечення публічної безпеки й порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства й держави; 3) протидія злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [2].

Особливу увагу хотілося б звернути на новостворений підрозділ Національної поліції України, який розпочав свою діяльність 4.03.2016 р. – Корпус оперативно-раптової дії (КОРД) Цей підрозділ є підрозділом Національної поліції для вирішення надзвичайних ситуацій, рівень яких є настільки високим і складним, що може перевищити сили оперативного реагування чи оперативного-розшукових підрозділів. Основними завданнями цього підрозділу є такі: 1) розроблення, підготовка та проведення спеціальних операцій із захоплення небезпечних злочинців; 2) припинення правопорушень, що вчиняються учасниками злочинних угруповань; 3) звільнення заручників; 4) здійснення силової підтримки під час проведення оперативного-розшукових заходів, слідчих (розшукових) і негласних слідчо-розшукових дій, а також заходів забезпечення кримінального провадження; 5) надання підтримки іншим підрозділам поліції з метою забезпечення переважаючої вогневої потужності над правопорушниками; 6) участь в антитерористичних операціях; 7) вивчення, узагальнення вітчизняного досвіду, а також методики роботи аналогічних закордонних підрозділів у цьому напрямі роботи; 8) забезпечення здійснення заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві [12].

Щодо діяльності цього новоствореного підрозділу Національної поліції, то він є одним із кращих підрозділів, який нам дістався в результаті так званої реформи МВС. Так, наприклад, поліцейські, які прийняті на службу, повинні регулярно підтверджувати належний рівень фізичної, професійної підготовки, психологічного та медичного стану. Зокрема, «КОРД» має нову організаційну структуру й діє на основі новітніх практик і єдиних підходів до

відбору, перевірки й спеціальної підготовки його працівників. Під керівництвом досвідчених інструкторів створюється універсальна школа поліцейського спецназу, де бійців навчають єдиній тактиці дій, стилю ведення вогню, прийомам рукопашного бою тощо.

Висновки. З огляду на викладене вище, основними актуальними питаннями діяльності Національної поліції є розгляд змін під час переходу від міліції до поліції. Саме реформування правоохоронних органів розпочалося зі

створення Національної поліції, формування його структурного підрозділу – патрульної поліції, створення нового підрозділу – оперативно-раптової дії. У своїй діяльності поліція керується виключно законодавством України, тому всі її дії чітко регламентовані нормативно-правовими актами. Така реформа вимагає вдосконалення діючого законодавства, що регулює діяльність Національної поліції, а також оптимізації її структури та внутрішньоорганізаційних функцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 р. № 1395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z140815/print1446483519289608>.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. // Голос України. – 06.08.2015. – № 141–142.
4. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-2015%D0%BF>.
5. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 02.07.2015 р. № 796 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>.
6. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 р. № 1376 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>.
7. Селюков В. Від міліції до поліції: правові проблеми, чинники, вектори реформування / В. Селюков // Вісник ХНУВС. – 2013. – № 1(60). – С. 198–206.
8. Астапенко П. Конституционно-правовые основы деятельности полиции (милиции) стран Европейского Союза и Российской Федерации (сравнительно-правовой анализ) : автореф. дис. ... на соискание учен. степени д-ра юрид. наук : 12.00.02 / П. Астапенко. – М., 2009. – 60 с.
9. Біленчук П. Поліцейська наука й криміналістика в третьому тисячолітті: системний аналіз / П. Біленчук, А. Ярмолюк // Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку: збірник матеріалів круглого столу / редкол.: О. Кобилянський, П. Антонюк, Є. Свобода. – К. : Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів Національної академії внутрішніх справ, 2015. – 45 с.
10. Реформирование полиции в странах Центральной и Восточной Европы: процесс и прогресс / П. Абрахам, Д. Бакрач, А. Бек и др. ; под ред. М. Капарини, О. Маринина ; предисловие А. Ярмаша. – К. : Задруга, 2005. – 296 с.
11. Матюхіна Н. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку й управління : [монографія] / Н. Матюхіна // за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. Бандурки. – Х. : Консум, 2001. – 131 с.
12. КОРД – Корпус оперативно-раптової дії Національної поліції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.police.gov.ua/KORD/>.

УДК 342.98

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

LEGAL REGULATION OF PUBLIC SERVICE IN UKRAINE

Булгаков О.С.,
здобувач кафедри
адміністративного та господарського права
Запорізький національний університет

У статті автором піднімаються питання визначення та вирішення проблем правового регулювання проходження публічної служби в Україні. Автором визначається система нормативно-правових актів, що регулюють проходження публічної служби в Україні. Окремо піднімається питання визначення місця та значення судової практики як джерела адміністративного права. Автором зроблено висновок про необхідність та своєчасність проведення правотворчої діяльності, спрямованої на систематизацію законодавства у сфері публічної служби в цілому, і зокрема проведення процесу його кодифікації.

Ключові слова: адміністративне судочинство, кодифікація, публічна служба, система права, судова практика.

В статье автором поднимаются вопросы определения и решения проблем правового регулирования прохождения публичной службы в Украине. Автором определяется система нормативно-правовых актов, регулирующих прохождение публичной службы в Украине. Отдельно поднимается вопрос определения места и значения судебной практики как источника административного права. Автором сделан вывод о необходимости и своевременности проведения правотворческой деятельности, направленной на систематизацию законодательства в сфере публичной службы в целом, и в частности проведение процесса его кодификации.

Ключевые слова: административное судопроизводство, кодификация, публичная служба, система права, судебная практика.

In the article the author raises questions of definition and the decision of problems of legal regulation of passage of public service in Ukraine. The author determines the system of normative legal acts regulating the passage of public service in Ukraine. The problem of determining the place and significance of judicial practice as a source of administrative law is raised separately. The author made a conclusion about the necessity and timeliness of conducting law-making activities aimed at systematization of legislation in the sphere of public service in general, and in particular, the process of its codification.

Key words: administrative proceedings, codification, public service, system of law, judicial practice.